

Skuldin er ein bumba undir kommunala sjálvstýrinum

ÁKI BERTHOLDSEN

– Skuldin hjá kommunum er ein bumba undir tí kommunala sjálvstýrinum.

– Tí er tað tað altavgerðandi at fáa hana betalta niður.

Formaðurin í kommunufelagnum, Jógvan K. Mørkøre, heldur at tíverri er endamálið hjá landsstýrinum gott.

Men hann tekur ikki undir við máttinum, landsstýrið brúkar.

Tað, hann sipar til, er tær nøgv umrøddu treytirnar, sum andsstýrið hevur álagt kommununum um at spara og skerja fløgurnar.

I Sosialinum í fyrtradagin helt Jógvan við Keldu í Klaksvík, at tað var ófatligt at formaðurin í kommunufelagnum alment hevði boðað frá, at hann tók undir við landsstýrinum.

Jógvan K. Mørkøre sigur, at hann tekur als ikki undir við øllum tí, sum stendur í brævinum.

– Men tíverri má eg viðganga, at eg tiki undir við tí partinum í brævinum har landsstýrið sigur at skuldin hjá kommununum er alt ov høg og at hon má fáast niður.

– Eg minnst, at fyrri 20 árum síðani var vanliga áskoðanin í landsstýrinum, ein kommunu kundi væl skylda triggjar álíkingar.

– Tá gjørdi eg vart við meg sum starvsnevndarlimur í kommunufelagnum og helt, at tað var ov høgt mark og at tað var ríkiligt hjá eini kommunu at skylda tvær álíkingar.

– Men hóast landsstýrið hevði hasa áskoðan um kommunuskuld, gjørdi landsstýrið ikki vart við seg, hóast kommunur settu seg í skuld fyrri bæði, eina, tvær, triggjar og fleiri álíkingar. Eisini síðani sigur formaðurin í kommunufelagnum at hann fleiri ferðir ávarað imóti at kommunurnar settu seg í ov stóra skuld.

M.a. hevur hann víst á, at tað fór ikki at bera til í longdini, at kommunur settu seg í so stóra skuld, at skattaprocentið mátti upp í topp, imeðan aðrar komm-

unur høvdu nøgv lægri skatt, tí fólkið fór at flýggja í tær biligu kommunurnar, kanska serliga til Havnar, sum hevði lágt skattaprocent og hartil allar hentleikar.

– Tí fá eru so heimkær, at tey lata sær lynda at verða knokkroytt í kommunuskatti ein heilan mansaldr fyrri at taka eitt tak fyrri heimbygdina. So heldur ryma.

Formaðurin í kommunufelagnum sigur, at tað gevur av at bita nú.

– Vit siggja, hvussu stór tráflýtingin er frá útjaðarakommununum og tað ger tað uppáttur verri fyrri at betala skuld aftur. Tað er ein ónd ringrás, sum er ring at sleppa burtur.

Jógvan K. Mørkøre sam- anber m.a. støðuna hjá føroysku kommununum við støðuna hjá summum íslendskar kommunur.

– Eg veit um íslendskar kommunur, sum skylda tað sama í íslendskum krónum, sum onkur líka stór føroysk kommunu skyldar í føroyskum krónum.

– Íslendingar halda, at hesar kommunur, eg hugsi um, eru illa fyrri figgarliga.

Hvat høvdu teir so hildið um okkara, spyr hann.

– Íslendingar halda eisini, at tað er nøgv hjá einari kommunu at skylda eina álíking.

Jógvan Mørkøre sigur, at av tí at tað alla tíðina hevur verið eitt hjartamál hjá honum at kommunurnar skulu veia varnar at seta seg í skuld, kann hann tíverri ikki vera ósamdur við landsstýrið í, at tað er neyðugt at fáa kommunuskuldina niður.

– Eitt annað er so tað, at landsstýrið skuldi onki havt við kommunulán at gera, heldur Jógvan Mørkøre.

– Tað, at landsstýrið skal góðkenna kommunulán, hevur óivað gjørt tað, at lánveitarin hevur fílt landsstýrisins góðkenning sum eitt slag av trygd fyrri láninum og hevur tí verið laga- ligari, enn hann hevði verið, um láni var eitt mál millum kommununa og lánveitaran og ongan annan.

Ein bumba undir kommununum

Jógvan K. Mørkøre sigur, at skuldin liggur sum ein bumba undir tí kommunala sjálvstýrinum.

– Tað er dyrt at vera fátækur. Tann, sum skyldar pengar er altíð tann minni menti menti imóti tí, hann skyldar pengarnar.

– Og tað er ikki til at vita, hvat kommunurnar kunnu verða trýstar til fyrri at fáa avtalur um skuld.

– Ein kreditorloysn hevur verið nøgv umrødd í Føroyum seinastu árin.

– Hvør sigur, at tað sama ikki hendur hjá kommununum.

– Higar til hevur so verið gjørt púra greitt, at skuld verður ikki eftirgivin. Men treytirnar fyrri at fáa laga- ligari afturgjaldstreytir, kunnu verða harðar, t.d. at kommunur leggja saman.

– Tað vita vit ikki, men tankin er als ikki óhugandi.

– Tí er tað neyðugt at kommunurnar taka álvarlig tøk nú, tí tað eru ikki meiri enn fyra ár, til avtalan um kommunuskuldina gongur út og kommunurnar skulu byrja aftur at betala rentur og avdráttir, sum upprun- aliga ætlað.

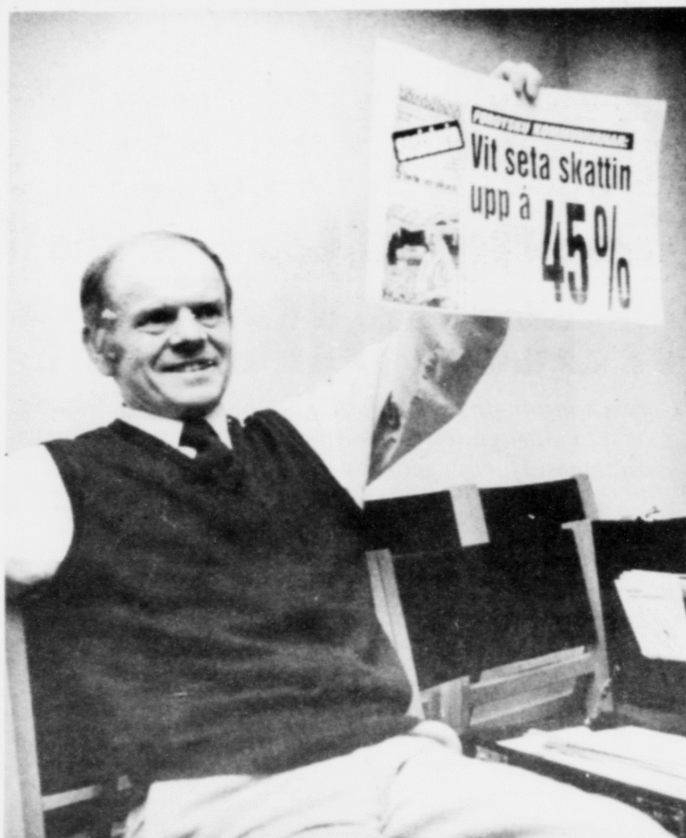
– Men eg veit væl, at tað er serstakliga trupult at betala skuld niður, tí komm- unurnar eru so illa røktar seinastu árin, fyrri ikki at siga misrøktar av tí av inn- tøkurnar eru minkaðar so nøgv.

– Hóast tær hava brúkt eitt sindur til viðlíkahald í ár, forslar tað ikki nøgva staðni.

Ringt at siggja hvussu
Men so leggur Jógvan K. Mørkøre eisini afturat, at tað er ringt at siggja, hvussu kommunurnar skulu koma uppundan aftur.

– Tað eru summur komm- unurn, sum standa hampil- ga væl í tí. So eru tað aðrar, sum klára seg við einum høgum skattaprocentið í nøkur ár.

– Men tað eru sanniliga eisini tær, sum ikki klára seg, hóast tær hava hægsta

skattaprocent hiðani og inn í allar ævir. Hvat er ætlanin at gera við tær.

Byttar upp í bólkur

Formaðurin í Kommunufelagnum heldur tí, at tað er grundleggjandi skeivt at skera allar kommunurnar yvir ein kamb og krevja, at allar samlar skulu føra eins harðan figgarpolitikk.

Tað varð kravt, at loysnir vóru gjørdar fyrri hvønn einstakan av teimum 10.000 húsarhaldinum í Føroyum. Tí tað bar ikki til at gera eina felags loysn.

Hví skulu 50 kommunur so undir eina felags loysn.

Jógvan K. Mørkøre heldur heldur, at tað hevði verið rættari at bytt kommunurnar upp í t.d. fyra bólkur, alt eftir, hvussu tær eru fyrri.

Hesum partinum av krav- inum hjá landsstýrinum tek- ur formaðurin í kommunu- felagnum ikki undir við.

Gera ikki fortroð

Jógvan K. Mørkøre sigur, at hann gongur út frá, at landsstýrið ætlar ikki at leggja kommununum fót- onglar í vegin.

– Kommunurnar kunnu altíð fáa krøv, sum eru neyðug fyrri t.d. at halda vinnulívinum gangandi. Eitt nú reint vatn til eitt fiskavirki.

– Eg rokni heilt avgjørt við, at slíkar útreiðslur eru ikki umfataðar av spari- krøvunum hjá landsstýri- num, sigur hann.

– Tað ber heldur ikki til at binda kommunurnar so fast niður, at tær ikki fáa arbeiði, tí so verða so eingir pengar at betala rentur og avdrátt við.

Formaðurin í kommunu-

felagnum sigur, at tað eru kommunur, sum longu hava slík krøv liggjandi.

Jógvan K. Mørkøre sigur, at hann hevur kensluna av, at støðan er batnað og spurningurin er, hvussu vit brynja kommunurnar til at taka imóti avbjóðingini, tær fáa ár 2000, tá tær aftur skulu byrja at betala rentur og avdrátt, sum vanligt.

Hendan spurningin fer kommunufelagið at taka upp við landsstýrið skjótt.

– Tað tók tvey ár at sam- ráðast um avtaluna, sum nú er galdandi, hóast kommun- urnar ikki fingi eitt oyra eftirgið. So tað er ikki ov tíðliga at fara til verka nú, sigur hann.

Lesarabrøv

Ikki ótrygt fyrri sjúklingarnar

Sjónvarpssendingin Dagur og Vika týskvöldið 16. juli kundi geva fólki ta fatan, at tað er ótrygt fyrri sjúklingar at verða viðgjørdar á skurð- gongini á Landssjúkrahúsinum.

Tað er rætt, sum kanning- arfelagið DIOS sigur í frá- greiðingini, at ósemja er um leiðslubygnaðin á skurð-

Formaðurin í kommunu- felagnum hevur fleiri ferðir ávarað imóti kommunu- skuldini og avleiðingunum av henni.

– Eg eri bangin fyrri, at hon kann verða brúkt saum jarnbot at kroysta kommunurnar at ganga undir harðar treytir sigur hann.

gongini, men vit eru á ein- um máli um, at hetta ikki ávirkar sjúklingatrygdina ella viðgerðargóðskuna.

Vegna lækarnar
Rodmundur í Liða

Vegna sjúkrasýstrarnar
Cecilia Vesturcið